

**YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI EKONOMİK
BÜYÜME VE ULUSAL GÜVENLİK:
TÜRKİYE ÖRNEĞİ**

Yazar

Serhat HIŞIRLI

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayım ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitapta yer alan fikirler ve düşünceler yazara ait olup, hiçbir kurum veya kuruluşun görüşünü yansıtmamaktadır. Bu kitap Paylaşılan "Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının Ülke Ekonomisinin Büyümesine ve Ulusal Güvenliğine Etkileri: Türkiye Örneği" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN

978-625-6965-27-0

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Yabancı Sermaye Yatırımları Ekonomik
Büyüme ve Ulusal Güvenlik: Türkiye Örneği

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Editörler

Emine FIRAT

ORCID iD: 0000-0003-4586-1632

Ramazan KURTOĞLU

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Yazar

Serhat HİŞİRLİ

ORCID iD: 0000-0002-5701-5903

Bisac Code

BUS027000

DOI

10.37609/akya.229

Kütüphane Kimlik Kartı

Hışırlı, Serhat.

Yabancı Sermaye Yatırımları Ekonomik Büyüme ve Ulusal Güvenlik:

Türkiye Örneği / Serhat Hışırlı; ed. Emine Fırat, Ramazan Kurtoğlu.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

170 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786256965270

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

TEŐEKKÜR

Bu çalışmanın hazırlanmasında her zaman yanımda olan değerli danıőmanım, Prof. Dr. Emine FIRAT'a, fikirleri ve yönlendirmeleriyle bana yol gösteren değerli jüri üyeleri Doç. Dr. Arif İĞDELİ ile Doç. Dr. Haőım BAĞCI'ya ve ikinci danıőmanım Dr. Öęretim Üyesi Ramazan KURTOĞLU'na teőekkürü bir borç bilirim.

Yine çalıőmalarım için beni her zaman destekleyen eőim Yeőim, annem Gönül, babam Seyyit, abim Ferhat eőı ve sevgili yeğenime, eőimin baba, anne, kardeőine ve en çok ta en büyük moral motivasyon kaynağım oğlum Doruk Alp HIŞIRLI 'ya teőekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
--------------------	----------

BÖLÜM 1

ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER VE DOĞRUDAN

YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI	7
--	----------

1.1. Küreselleşme	8
-------------------------	---

1.2. Kapitalizm.....	13
----------------------	----

1.3. Çok Uluslu Şirketler.....	17
--------------------------------	----

1.3.1. Çok Uluslu Şirketlerin Ortaya Çıkışı	21
---	----

1.3.2. Şirketlerde Çok Uluslaşmanın Nedenleri	23
---	----

1.3.3. Küresel Ekonomide Firmalar ve Dış Yatırım Kararları	24
--	----

1.3.4. Dış Kaynak Kullanımı ve Çok uluslu Şirketler.....	32
--	----

1.4. Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları	33
---	----

1.4.1. Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının Nitelikleri	34
--	----

1.4.2. Yatırımı Yapan ve Yatırım Yapılan Ülke Açısından Değerlendirme	36
---	----

1.4.3. Dünyada ve Türkiye'de Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları.....	40
--	----

BÖLÜM 2

EKONOMİK BÜYÜME TEORİLERİ İSTİHDAM VE ULUSAL

EKONOMİK GÜVENLİK (KAVRAMSAL ÇERÇEVE)	71
--	-----------

2.1. Ekonomik Büyüme Teorileri	72
--------------------------------------	----

2.1.1. Ekonomik Büyüme ve Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları İlişkisi	75
---	----

2.2. Ekonomik Büyüme ve İstihdam İlişkisi.....	77
--	----

2.3. Ekonomik Büyüme ve Ulusal Ekonomik Güvenlik İlişkisi	79
---	----

2.3.1. Ekonomik İstihbarat.....	83
---------------------------------	----

2.3.2. Ekonomik Güvenlik ve Kısa Vadeli Sermaye Hareketleri İlişkisi	90
--	----

2.3.3. Ekonomik Güvenlik ve Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları İlişkisi	97
---	----

BÖLÜM 3

**DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARININ EKONOMİK
BÜYÜME ÜZERİNE ETKİLERİNİN PANEL VERİ ANALİZİ**

YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ	101
3.1. Literatür.....	102
3.2. Panel Veri Analizi Çalışması	107
3.2.1. Çalışmanın Veri Seti	109
3.2.2. Tahmin Edilecek Model.....	110
3.2.3. Değişkenlerin Tanımları.....	110
3.2.4. Tanımlayıcı İstatistikler	111
3.2.5. Sabit Etkiler ve Tesadüfi Etkiler Tahminci Sonuçları	111
3.2.6. Yatay Kesit Bağımlılık Testi Sonuçları.....	113
3.2.7. Wooldridge Otokorelasyon ve Levene Değişen Varyans (Heteroskedastisity) Testi Sonuçları	115
3.2.8. Driskoll Kraay Analizi ve Sonuçlar	117
3.3. Panel Var Granger Nedensellik Analizi.....	118
3.3.1. Araştırmanın Modeli ve Tahmin Yöntemi.....	119
3.3.2. Bulgular	129
SONUÇ VE ÖNERİLER	141
KAYNAKLAR	155

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BBC	: Britian Broadcast Chanell
BRICS	: Brezilya, Rusya, Endonezya, Çin, Güney Afrika
CEO	: Chief Executive Officer-Baş Yönetici
CIA	: Central Intelligence Agency-Merkezi Haber Alma Teşkilatı
ÇUŞ	: Çok Uluslu Şirket
DYSY	: Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları
DYY	: Doğrudan Yabancı Yatırım
FBI	: Federal Buro Investigation-Federal Araştırma Bürosu
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
İMF	: International Monetary Found
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KAP	: Kamuoyu Aydınlatma Platformu
KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli Boyuttaki İşletmeler
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
NATO	: North Atlantic Treaty Organization
OECD	: Organisation for Economic Co-Operation and Development
OYAK	: Ordu Yardımlaşma Kurumu
PVA	: Panel Veri Analizi
UNCTAD	: United Nations Conference on Trade and Development
UNDP	: United Nation Development Programme
UNICEF	: United Nation Childeren's Fund
USD	: United States Dollar-Birleşik Devletler Doları
Vb	: Ve buna benzer

KAYNAKLAR

- Acemoğlu, D. (2021, 10 Mayıs). *Düşük kaliteli ve verimsiz büyüme*, Para Analiz, <https://www.paraanaliz.com/2021/gundem/yetkin-acemogluna-gore-buyume-esitsizlik-geririse-halkta-ofke-birikiyor-g-11349/>
- Aghion P. Howitt P. (1992). A Model of Growth Through Creative Destruction, *Econometrica*, 60(2), 323-351.
<https://doi.org/10.3386/w3223/> nber.org
- Akdağ, Ö., Kurtuluş M. (2016). *Ahilik ve Meslek Ahlakı*, Konya: Karatay Üniversitesi.
- Akinlo, A. E. (2004). Foreign direct investment and growth in Nigeria: An empirical investigation, *Journal of Policy modeling*, 26(5), 627-639.
<https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2004.04.011>
- Aktan, C., Şen, H. (1999, 13 Aralık). *Globalleşme Ekonomik Kriz ve Türkiye*, TÖSYÖV Yayınları, https://www.researchgate.net/publication/319160621_Globalleşme_Ekonomik_Kriz_ve_Türkiye
- Alfaro, L. (2003). Foreign direct investment and growth: Does the sector matter. *Harvard Business School*, 2003, 1-31.
https://www.researchgate.net/publication/228966060_Foreign_Direct_Investment_and_Growth_does_the_sector_matter
- Alpar, C. (2005, 14 Kasım). *İthal İkameci Sanayileşmeden İhracata Yönelik Büyüme*, Ekodialog, <http://www.ekodialog.com/Makaleler/ithal-ikameci-ihracat-makale.html>
- Aşçı, B. (2013, 26 Ekim). *Savaş ve Rekabetin Değişimi: Ekonomik İstihbarat*, Özel Büro Grubu Dergisi, <https://ozelburogrubu.com/wp-content/uploads/2022/09/Savas-ve-Rekabetin-Degisimi-Ekonomik-Istihbarat.pdf>
- Aykın, H. (2017, 01 Aralık). *Uluslararası Rekabete Ekonomik İstihbaratın Artan Önemi*, Vergi Dosyası, <https://vergidosyasi.files.wordpress.com/2017/01/uluslararasc4b1-ekonomik-rekabet-ac3a7c4b1sc4b1ndan-ekonomik-istihbaratc4b1n-artan-c3b6nemi.pdf>
- Aykın, H. (2012). *Türkiye'nin Ekonomik Güvenliği Açısından Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları* (Tez No. 317557) [Doktora tezi, Polis Akademisi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bağcı, H. (2017). *Petrol fiyatları, tüketimi ve finansal gelişmişlik düzeyi arasındaki ilişki: OECD ülkeleri uygulaması* (Tez No. 491342) [Doktora tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Balasubramanyum V.N., Salisu, M. ve Sapsford, D. (1996). Foreign Direct Investment and Growth in EP and IS Countries, *The Economic Journal*, 106, 92-105.
<https://doi.org/10.2307/2234933>
- Baltagi, B. H. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data (3. b.)*, Chichester: John Wiley and Sons, Ltd.
- Başoğlu, U., Ölmezoğulları, N. Parasız, İ. (2001). *Dünya Ekonomisi Küreselleşme, Finansal Kurumlar ve Küresel Makro Ekonomi*, Bursa: Ezgi.
- BBC, (2011, 15 Mart). *Andrew Marr's History of the World*, BBC Documentary, <https://www.bbc.co.uk/programmes/p00xnr43>
- Berkowitz, B. D., Goodman, A. E. (2021). *Strategic intelligence for American national security In Strategic Intelligence for American National Security*. Princeton University Press.
- Bi Haber, (2022, 02 Nisan). *Limon gibi sıkılırken*, [Video]. <https://www.youtube.com/watch?v=emizQnDOXZk>

Kaynaklar

- Bildirici, Z. (2008, 07 Aralık). *Kısa Vadeli Sermaye Hareketleri, Portföy Yatırımları ve Sıcak Para*, Blog Bluzz.
<https://blog.bluzz.net/wp-content/uploads/2008/02/kisa-vadeli-sermaye-hareketleri.pdf>
- Borensztein, E., De Gregorio, J., Lee, J. W. (1998). How does foreign direct investment affect economic growth?. *Journal of international Economics*, 45(1), 115-135.
[https://doi.org/10.1016/S0022-1996\(97\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0)
- Borsa İstanbul (2024, 15 Mart). *Gözetim Tedbirleri Yönergesi*, Borsa İstanbul. <https://www.borsaistanbul.com/tr/duyuru/485/borsa-istanbul-as-piyasalarinda-uygulanacak-gozetim-tedbirleri-yonergesi-ve-tedbir-yonetim-sisteminin-devreye-alinmasi> Bozdağ, İ. (2003). *Kemal Tahir'in Sohbetleri*, İstanbul: Yaba Yayınları
- Braudel, Fernand. (1995). *Uygurlıkların Grameri*, İmge: Ankara.
- Brzezinski, Z. (2005). *Tercih Küresel Hâkimiyet mi? Liderlik mi?* İstanbul: Inkılap.
- Buluş, A., Kaleci F. (2016). *Matematik iktisadi ele mi geçiriyor?* I. International social sciences and muslims congress / issmc-2016, Konya, Türkiye.
- Bulutay, T. (1995). *Yeni büyüme kuramları ve büyüme, kalkınma konusunda diğer bazı yaklaşımlar*, Ankara: DPT.
- Bülbul, O.G. (2018). *Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının istihdam etkisi: Türkiye çimento sektörü örneği* (Tez No. 510428) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Carkovic, M., Levine, R. (2005, 10 Nisan). *Does foreign direct investment accelerate economic growth*, U of Minnesota Department of Finance Working Paper. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=314924
- Çetin, M.A. (2017). *Makro İhtiyati Politikalar (Teori ve Uygulamalar)*, Bursa: Ekin.
- De Mello, L. R. (1999). Foreign direct investment-led growth: evidence from time series and panel data, *Oxford economic papers*, 51(1), 133-151.
<https://doi.org/10.1093/oep/51.1.133>
- Demirci, N. S. (2017). Finansal gelişmişliğin özel sektör ar-ge harcamalarına etkisi: Türkiye için eşbütünleşme, nedensellik, etki-tepki analizleri ve varyans ayrıştırması (1990-2014). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (74), 157-182.
<https://doi.org/10.25095/mufad.396864>
- Dervis, K., Sherman R. (1978, 10 Mayıs). *The Foreign Exchange Gap, Growth and Industrial Strategy in Turkey, 1973-1983*, World Bank Staff Working Paper no:306.
<https://documents1.worldbank.org/curated/pt/492391468779376270/pdf/multi0page.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Diamond, J. (2018). *Tüfek Mikrop ve Çelik*, İstanbul: Pegasus.
- Dikmen, N. (2006). Eğitim ve Ekonomik Büyüme: Solow-Swan modeli, *Öneri Dergisi*, 7(25), 199-207.
doi:10.14783/maruoneri.677648
- Drucker, P.F. (2000). *Gelecek İçin Yönetim-1990'lar ve Sonrası*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Duramaz, S., Gökbunar, A. R. (2017). Ekonomik istihbarat sisteminin oluşturulmasına yönelik Türkiye için yeni bir model önerisi, *Öneri Dergisi*, 12(47), 49-69.
doi: 10.14783/maruoneri.v12i27581.290487
- Dünya, (2010). *Dünya'nın tanıklığında Türkiye ekonomisi 1980-2010 dönüşümün 30 yılı*, İstanbul: Dünya.
- Dünya, (2012). *Türkiye'yi 2023'e taşıyacak sektörler*, İstanbul: Dünya.
- Dünya, (Ekim 2010). *Turkey Today Where do we stand*, İstanbul: Dünya.
- Dünya Bankası (2022, 09 Haziran), *World Bank*.
https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR&name_desc=true

Kaynaklar

- Dünya Bankası, 2022, 09 Haziran). *World Bank*.
<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?view=chart>
- Dünya Bankası (2022, 09 Haziran). *World Bank*.
https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR&name_desc=true
- Eğilmez, M. (2012, 1 Nisan). *Orta Gelir Tuzağı ve Türkiye*, mahfieğilmez.com, <https://www.mahfieğilmez.com/2012/12/orta-gelir-tuzag-ve-turkiye.html>
- Ekinci, Y. (2016). *Ahi Evranın İnsan Yetiştirme Modeli, Ahilik*, İstanbul: Mihrabad.
- Ekonomim, (2022, 22 Kasım). Nasıl Bir Ekonomi Politikaları Kurulu, *Ekonomim*.
<https://www.ekonomim.com/ekonomi/nasil-bir-ekonomi-politikalari-kurulu-haberi-674968>
- Ekonomim, (2023, 23 Mart). Borsadaki depremzede zararı görünenden çok büyük, *Ekonomim*.
<https://www.ekonomim.com/ekonomi/borsadaki-depremdede-zarari-gorunenden-cok-bu-yuk-haberi-682679>
- Enders, W. (1995). *Applied econometric time series*, New York: John Wiley & Sons Incorporation.
- Erdem, A.K. (2021, 05 Nisan). *Turgut Özal adını koydu, Kemal Sunal aynı isimli filmde oynadı: Orta direk sallantıda*, Independent Türkçe.
<https://www.indytrk.com/node/447746/ekonomi%CC%87/turgut-%C3%B6zal-ad%C4%B1n%C4%B1-koydu-kemal-sunal-ayn%C4%B1-isimli-filmde-oynad%C4%B1-orta-direk>
- Fırat, E. Hışırılı S. (2022, 18 Mayıs). *Küreselleşme, Neo-Liberalizm ve Gelişmekte Olan Ülkeler*, [Bildiri sunumu]. 4. ISERSC Kongresi, Konya, Türkiye.
- Fırat, E. Kurtoglu R. (2014). Ekonomide “YaratıcıYıkım”dan Davranışsal Ekonomiye Geçiş, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 45-55.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/niguiibfd/issue/19754/211454>
- Fortune 500 (2022, 24 Mart). *Fortune Türkiye*.
<https://www.fortuneturkey.com/Fortune500> sayfasından erişilmiştir.
- Fortune Global 500 (2022, 09 Mart). *Fortune Global*, <https://fortune.com/global500/2020/search/>
- Fukuyama, F. (1992). *The End of History and the Last Man*, New York: Free Press.
- Fuller, E.G. (1996). *Demokrasi Tuzağı*, İstanbul: Altın Kitaplar.
- Fuller, E.G. (2011). *Yeni Türkiye Cumhuriyeti*, İstanbul: Timaş.
- Genç, N. (2024, 07 Mart). *Oda Tv*.
<https://www.odatv.com/yazarlar/nihat-genc/80-yildir-suren-chp-dusmanliginin-altinda-menderesin-o-sozleri-var-133923>
- Gevgili, A. (2018, 23 Mart). *Türkiye’de Kapitalizmin Gelişmesi ve Sosyal Sınıflar*, Dergipark.
<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9512>
- Gilpin, R. (2011). *Uluslararası İlişkilerin Ekonomi Politikası*, Ankara: Kripto.
- Görgülü, M. E., Akçay, S. (2015, 30 Mayıs). *Doğrudan Yabancı Yatırımların Gelişmekte Olan Ülkelerin Ekonomik Büyümelerine Etkileri: Panel Veri Analizi*, Avrasya Etüdları. 47 (1), 7-36.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/avrasya/issue/35346/392447>
- Granger, C. W. J. (1969). Investigating causal relations by econometric models and crossspectral methods, *Econometrica*, 37(3), 424-438.
<https://doi.org/10.2307/1912791>
- Gujurati, D. N. ve Porter, D. C. (2012). *Temel Ekonometri (5. b.)*, (Ü. Şenesen ve G. G. Şenesen, Çev.) İstanbul: Litaratür Yayıncılık.
- Güldiken, N. (2006). Bilginin Elde Edilmesi ve Korunmasında Ekonomik İstihbarat Sistemlerinin Rolü. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7 (2), 169-182.
<https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/10693/makaleler/7/2/arastirmax-bilginin-el-de-edilmesi-korunmasinda-ekonomik-istihbarat-sistemlerinin-rolu.pdf>
- Günay, B. (2020, 14 Haziran). *Burhan Günay Weebly*.

Kaynaklar

- <https://drburhangunay.weebly.com/panel-ver304-anal304z304.html>
- Güvercin, D. (2007). *Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları Ekonomik Büyüme İlişkisi*, (Tez No. 206886) [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Herman, E. S., Chomsky, N. (2012). *Rızanın imalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Politikası*, İstanbul: Bgst.
- Hışırılı, S. (2022, 10 Ocak). *Küreselleşme 2*, Gap Gündemi.
<https://www.gapgundemi.com/yazar/serhat-hisirli/kuresellesme-2-2558-kose-yazisi>
- Hiatt, S.(2018). *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları 3-Küresel Kriz ve Büyük Resim*, İstanbul: April.
- Hsiao, C. (2003). *Analysis of Panel Data (2. b.)*, New York: Cambridge University Press.
- Huntington, P. S. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*, New York: Simon&Schuster.
- Husted, S., Michael M.(2013). *International Economics*, Londra: Pearson.
- Hürriyet, (1999, 24 Mayıs). 10 milyara milletvekili alınıyor, *Hürriyet*.
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/10-milyara-milletvekili-aliniyor-39065080>
- IMF, (2022, 21 Mayıs). *En Çok DYSY Yatırımı Çeken Ülkeler*, IMF.
<https://data.imf.org>
- İğdeli, A. (2017). *Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde gelir belirsizliğinin tüketim harcamaları üzerindeki etkisi*. (Tez No. 491347) [Doktora tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İnalçık, H.(2017). *Seçme eserleri- II Devlet-i Aliyye, Osmanlı İmparatorluğu Üzerine Araştırmalar-1, Klasik Dönem (1302-1606): Siyasal, Kurumsal ve Ekonomik gelişim*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İSO 500, (2022, 21 Aralık). *İSO 2021*.
<https://iso500.org.tr/500-buyuk-sanayikurulusu?yil=2021&nace=&bagliOlduguSanayiOdasi=&calisanAraligiMin=0&calisanAraligiMax=0&sermayeYapisi=&kurulusAdi=&birincilKinci500=1>
- İTO, (2007). *Loncadan Odaya İstanbul Ticaret Odası'nın 125. Yılı anısına*, İstanbul: İTO
- Jones, I. C. (2001). *İktisadi Büyüme Giriş*, İstanbul: Literatür
- Kadioğlu, Hasibe. (2023, 10 Kasım). *Marmara Üniversitesi İstatistikler*.
<https://sbf.marmara.edu.tr/dosya/sbf/b%C3%B6l%C3%BCmler/HEM%C5%9E%C4%B0REL%C4%B0K/DERS%20NOTLARI/tan%C4%B1mlay%C4%B1c%C4%B1%20istatistikler.pdf>
- Kamacı, A. Maruf, T. (2018). Küreselleşme Sürecinde Çok Uluslu Şirketlerin Ekonomik Açından Değerlendirilmesi, *Yönetim, Ekonomi, Edebiyat, İslami ve Politik Bilimler Dergisi*,3(2): 81-92.
<https://doi.org/10.24013/jomelips.490328>
- Kamusonhaber (2024, 15 Mart). *Kamusonhaber İnternet Sitesi*,
<https://www.kamusonhaber.com.tr/o-bes-hisseye-yatirim-yapanlar-yandi-tum-islemler-yasaklandi-118720h.htm>
- Karabıçak, Mevlüt.(2002). Küreselleşme Sürecinde Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerinde Ortaya Çıkan Yönelim ve Tepkiler, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt:7, Sayı:1, 113-116*.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/195094>
- Karakışla, S.Y. (1998). *Osmanlı'dan Cumhuriyet Türkiye'sine işçiler, 1839-1950*, İstanbul: İletişim.
- Karlık, S. R. (2002). *Uluslararası Ekonomik Mali ve Siyasal Kuruluşlar*, Ankara: Turhan.
- Kaya A. G. (2007). *Küreselleşme sürecinde Türkiye'de gelir dağılımı, yoksulluk ve sosyal politikaların evrimi* (Tez No. 189689) [Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kaynaklar

- Kayra, C. (2013). *Cumhuriyet ekonomisinin öyküsü (1. Cilt) 1923 - 1950 devletçilik altın yıllar*, İstanbul: Tarihçi Kitapevi.
- Kayra, C. (2014). *1950 - 1980 Karma Ekonomi Doğrular Yanlışlar Umutlar; Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü 2. Cilt*, İstanbul: Tarihçi Kitapevi.
- Kayra, C., Kızılelma, G. (2015). *1980 - 2013 Tüketim Ekonomisi Küreselleşme (Cumhuriyet Ekonomisinin Öyküsü 3. Cilt)*, İstanbul: Tarihçi Kitapevi.
- Kazgan, H. (2015). *Galata Bankerleri*, Ankara: Orion
- Kazgan, G. (2012). Dünden Bugüne Küreselleşmenin Ekonomik Temelleri, *Turkish Economic Association Discussion Paper, No. 2012/53*.
<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/81619/1/719924472.pdf>
- Kepel, Gilles. (1992). *Tanrının İntikamı: Din Dünyayı Yeniden Fethediyor*, İstanbul: İletişim.
- Kıvılcımlı, F. (2013). Küreselleşme kavramı ve küreselleşme kavramının gelişmekte olan Türkiye açısından değerlendirilmesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 5, No: 1, ISSN: 1309-8012*.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/sobiadsbd/issue/11355/135742>
- Kindleberger, P. C. (2004). *Cinnet, Panik ve Çöküş, Mali Krizler Tarihi*, İstanbul: Scala.
- Kissenger, H. (2016). *Dünya Düzeni*, İstanbul: Boyner Yayınları.
- Kissinger, H. (2014). *World Order*, London: Penguin Books.
- Koç, A.G. Uluslararası sermaye hareketleri kapsamında sıcak para akımlarının ekonomik etkileri ve spekülasyon, *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, 4(7), 184-207*
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijhe/issue/36883/404784>
- Krugman R. P., Obstfeld M., Marc J.M. (2017). *Uluslararası İktisat, Teori ve Politika*, Ankara: Palme.
- Kurtoğlu, R. (2019). *Hollywood Sineması ve Bilinçaltı Operasyonları*, İstanbul: Destek.
- Kurtoğlu, R. (2017). *Türkiye Ekonomisi (1838-2010)*, İstanbul: Destek.
- Kurtoğlu, R. (2018). *Tanrı İmparatorluğu ve Türkiye*, İstanbul: Destek.
- Kurtoğlu, R. (2015). *Psiko-Siber Savaş Para Oyunu*, İstanbul: Asikitap.
- Kurtoğlu, R. (2018). *Din ve Küresel Ekonomi Politik*, İstanbul: Destek.
- Lewis, B. (2019). *İstanbul ve Osmanlı İmparatorluğu Medeniyeti*, İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Li, X., Liu, X. (2005). Foreign direct investment and economic growth: an increasingly endogenous relationship. *World Bank Development, 33(3), 393-407*.
<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2004.11.001>
- Lim, E. G. (2001). Determinants of, and the relation between, foreign direct investment and growth a summary of the recent literature, *IMF Working Paper No: 01/175*.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=880230
- Love, I., Zicchino, L. (2006). Financial development and dynamic investment behavior: evidence from panel VAR, *The Quarterly Review of Economics and Finance, 46, 190-210*.
<https://doi.org/10.1016/j.qref.2005.11.007>
- Lütkepohl, H. (2009). *Econometric analysis with vector autoregressive models*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd. U.K.
- Mcintyre, L. (2019). *Hakikat-Sonrası*, İstanbul: Tellekt-Can Sanat Yayınları.
- Mackay, C. (2000). *Olağanüstü Kitleyel Yanılımlar ve Kalabalıkların Çılgınlığı*, İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Miman, T.A. (2007). *Ekonomik İstihbarat / Küreselleşmenin Ordusu*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Müftüoğlu, M. T. (1989). *İşletme İktisadi*, Ankara: Turhan.
- Oran, B. (2001). *Küreselleşme ve Azınlıklar*, Ankara: İmaj.
- Orwell, G. (2021). *Hayvan çiftliği*, İstanbul: Potink Kitap.
- Orwell, G. (2023). *1984*, İstanbul: Can Yayınları.
- Özcan, M.E. (2014). *Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarının Türkiye'nin Ekonomik Büyüme-*

Kaynaklar

- sinde Rolü: 2003 Öncesi ve Sonrası* (Tez No. 375045) [Yüksek Lisans tezi, Galatasaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, M.(Ed). (2020). *Finansal dinamikler küreselleşme sürecinde finansal gelişmeler ve etkileri*, Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Özgen, F. B., Güloğlu, B. (2004). Türkiye’de iç borçların iktisadi etkilerinin VAR tekniğiyle analizi, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 31(1), 93-114.
<https://open.metu.edu.tr/handle/11511/58514>
- Özdağ, Ü. (2010). *İstihbarat Teorisi*, Ankara: Kripto.
- Özyıldız, R. H. (2017). Kronik: Türkiye-nin sıcak para macerası, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(4), 1271-1293.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/393374>
- Para Dergisi, (2023, 31 Ekim). *Para Dergisi*.
<https://www.paradergi.com.tr/is-dunyasi-kulis/2023/10/30/turkiyenin-100-yillik-markalari-ve-hikayeleri>
- Perkins, J. (2018). *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları*, İstanbul: April.
- Perkins, J.(2017). *Bir Ekonomik Tetikçinin Yeni İtirafları*, İstanbul: April.
- Perkins, J.(2018). *Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları 2-Şirketokrasi ve Ondan Kurtulmanın Yolları*, İstanbul: April.
- Perkins, J.(2018).*Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları 4*, İstanbul: April.
- Quataert, D. (2017). *Osmanlı Devletinde Avrupa iktisadi yayılımı ve direniş 1881-1908*, İstanbul: İletişim.
- Quataert, D. (2013). *Ottoman Manufacturing in the Age of the Industrial Revolution (Endüstri Devrimi Çağında Osmanlı imalat endüstrisi)*, İstanbul: İletişim.
- Quataert, D., Zürcher, E. (1998). *Osmanlı’dan Cumhuriyet Türkiye’sine işçiler 1839-1950, (Workers and the working class in the Ottoman Empire and the Turkish Republic 1839-1950)*, İstanbul: İletişim.
- Riordan, B. (2002). State-Sponsored economic deception and its determinants, *Intelligence and National Security*, 17(4), 1-30.
<https://doi.org/10.1080/02684520412331306620>
- Rodinson, M. (2002). *İslam ve Kapitalizm*, İstanbul: Akyüz.
- Rozaliyev, Y.N. (1978). *Türkiye Sanayi Proleteryası*, İstanbul: Yar.
- Sachs, J. (2005, 10 Mayıs). *Time Magazine*.
<https://ideas.time.com/contributor/jeffrey-sachs/>
- Sak, G. (2022, 03 Ekim). *Dünya Gazetesi*.
<https://www.dunya.com/kose-yazisi/japonyanin-ekonomik-guvenlik-bakani-da-belli-oldu/670588>
- Savaş, F. V. (2007). *İktisatın Tarihi*, Ankara: Siyasal.
- Schumpeter, A. J. (2003). *Capitalism socialism democracy*, London-New York: Routledge.
- Sever, E., İğdeli, A. (2018). Asgari ücret, istihdam ve ekonomik büyüme ilişkisi: BRICS-T örneğinde bir inceleme. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 1-14.
<https://doi.org/10.31006/gipad.364498>
- Seyidoğlu, H. (1999). *Ekonomik terimler ansiklopedik sözlük*, İstanbul: Güzem.
- Seyidoğlu, H. (1998). *Uluslararası iktisat*, İstanbul: Güzem.
- Sorokin, P. A. (1959). *Social and Cultural Mobility*, Boston: Free Press
- Stiglitz, E. J. (2002). *Küreselleşme büyük hayal kırıklığı*, İstanbul: Plan B.
- Stiglitz, E. J. (2024). *The Road to Freedom: Economics and the Good Society*, New York: WWNorton&Company.
- Şahin, İ. (2002). *Emperyalizm, küreselleşme, devlet ve savaş, uçurumun eşliğindeki kapitalizm*, Ankara: Praksis.

Kaynaklar

- Şahinkoç, M. E. (2015). *Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, istihdam ve gayri safi milli hâsıla ilişkisi: Türkiye üzerine bir uygulama*, (Tez No. 39492) [Doktora tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şen, U.B. (2022, 01 Aralık). Ekonomik istihbarat ve casusluk, *Yeni Şafak*. <https://www.yenisafak.com/dusunce-gunlugu/ekonomik-istihbarat-ve-casusluk-3728488>
- Şener, S. (2013). *Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'de yabancı yatırımlar*, Bursa: Ekin.
- Şnurov, A., Rozaliyev Y. (1970). *Türkiye'de kapitalistleşme ve sınıf kavgaları*, İstanbul: Ant.
- Tarhan, N. (2019). *Hız Mevlana ile aile terapisi*, İstanbul: Timaş.
- Tatoğlu, F. Y. (2013). *İleri panel veri analizi stata uygulamalı (2. b.)*, İstanbul: Beta Basım Dağıtım.
- Tatoğlu, F.Y. (2021). *Panel veri ekonometrisi-stata uygulamalı*, İstanbul: Beta Basım Dağıtım.
- Tatoğlu, F.Y. (2020). *Panel zaman serileri analizi-stata uygulamalı*, İstanbul: Beta Basım Dağıtım.
- TCMB, (2022, 03 Ekim), Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı, *TCMB*.
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/26640b7b-9641-4c35-99ec-cd10a9d4e51b/program.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-26640b7b-9641-4c35-99ec-cd10a9d4e51b-m3fB7oF>
- Tech Inside, (2023, 31 Ekim). *Tech Inside*.
<https://www.techinside.com/turk-unicorn-sirketler-hangileri>
- TEPAV, (2009, 23 Nisan). *Washington mutabakatından İstanbul kararları'na: nereye doğru gidiyoruz*, Tepav Politika Notu.
https://www.tepav.org.tr/upload/files/1271313242r6794.Istanbul_Kararlari.pdf
- The Economist, (2024). *The World Ahead 2024*, İstanbul: Oksijen.
- TUİK, (2018, 09 Nisan). *Eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirine göre sıralı yüzde 20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı 2006-2016*, TUİK İstatistikler.
<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- Tünsoy, O. (2019). *Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile ekonomik büyüme ve dış ticaret ilişkisi: BRICS ülkeleri ile Türkiye üzerine ampirik bir çalışma*. (Tez No. 592684) [Doktora tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Toynbee, A. J. (2002). *Dünya Batı ve İslam*, İstanbul: Pınar.
- Valantin, J. M. (2006). *Hollywood, Pentagon ve Washington*, İstanbul: Babıalı Kültür Yayıncılığı.
- Weber, M. (2016). *Protestan ahlakı ve kapitalizmin ruhu*, Ankara: Dorlion.
- Yalçın, S. (2015, 23 Mayıs). *Kemal Derviş 1978'de hazırladığı Türkiye raporunda bakın ne demişti?* Oda TV.
<https://www.odatv.com/yazarlar/soner-yalcin/kemal-dervis-1978de-hazirladigi-turkiye-raporunda-bakin-ne-demisti-77336>
- Yapı Kredi-Tüpraş. (2011). *Anadolu Uyarlıkları Serisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Yazıcılar, T. (2020, 01 Mayıs). *70 Cente Muhtacız*, Altsayfa.
<https://altsayfa.com/70-cente-muhtaciz/>
- Yeldan, E. (2009). Kapitalizmin yeniden finansallaşması ve 2007/2008 krizi: Türkiye krizinin nesinde. *Çalışma ve Toplum*, 1(20)
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ct/issue/71809/1155285>
- Yılmaz, S. (2014, 06 Aralık). *Ekonomik istihbarat*, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü,
<https://www.21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/ekonomik-arastirmalari-merkezi/ekonomik-istihbarat>
- Wikipedi. (2022, 26 Aralık). *Osmanlı Amele Cemiyeti*, Wikipedi.
https://tr.wikipedia.org/wiki/Osmanlı%20Amele_Cemiyeti
- Wikipedi Doğu Hindistan Şirketi. (2022, 22 Şubat). *Wikipedi*.
https://tr.wikipedia.org/wiki/East_India_Company

Kaynaklar

- Wikipedi Fortune 500. (2022, 17 Mart). *Wikipedi*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Fortune_500
- Wikipedi Washington Consensusu. (2022, 14 Aralık). *Wikipedi*.
https://tr.wikipedia.org/wiki/Washington_Konsens%C3%BCs%C3%BC#:~:text=Washing-ton%20Konsens%C3%BCs%C3%BC%2C%20ABD%20ve%20di%C4%9Fer,gele%C5%9F-mekte%20olan%20%C3%BCkelere%20de%20yay%C4%B1m%C4%B1%C5%9Ft-%C4%B1r
- Worldtradelaw. (2022, 01 Haziran). *Friend-Shoring*.Worldtradelaw. <https://ielp.worldtradelaw.net/2022/04/friend-shoring.html>
- Zürcher, E. J. (2000). *Modernleşen Türkiye'nin tarihi*, İstanbul: İletişim.
- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, *Resmi Gazete*, 10.10.2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu. (2023 01 Mayıs). *Mevzuat*, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3083&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu. (2024, 15 Nisan). *Mevzuat*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4875&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Uygulama Yönetmeliği. (2024, 21 Nisan). *Mevzuat*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=4396&MevzuatTertip=5>
- 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu. (2024, 15 Mart). *Mevzuat*.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6362.pdf>
- Borsa İstanbul Gözetim Tedbirleri Yönergesi. (2024, 10 Mart). *Borsa İstanbul*.
<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/145/yonergeler>